

POSTANOWIENIE

17 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 17 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.J.

przeciwko A.Z.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej A.Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z 28 października 2022 r., II Ca 675/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 2 września 2021 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie zasądził od pozwanego A.Z. na rzecz powoda M.J. kwotę 53.105,41 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 13 lutego 2019 roku do dnia zapłaty i orzekł o kosztach procesu.

2. Na skutek apelacji strony pozwanej Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z 28 października 2022 r. oddalił apelację i rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego.

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i pkt 2 k.p.c. Podał, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne polegające na konieczności odpowiedzi na następujące pytania:

a) czy odwołanie pełnomocnictwa przez mocodawcę na podstawie art. 101 k.c. powoduje jednocześnie wygaśnięcie łączącej strony umowy zlecenia od momentu jej zawarcia, czy też od momentu wypowiedzenia pełnomocnictwa i w związku z tym jakie uprawnienia posiada pełnomocnik w stosunku do swego mocodawcy w zakresie żądania wynagrodzenia?

b) czy wykazanie braku „ważnego powodu” skutkujące obowiązkiem naprawienia szkody (art. 746 § 1 k.c. zd. 2 k.c.) wywołuje tożsame skutki, określone w art. 744 k.c. kreujące obowiązek wypłaty całego wynagrodzenia należnemu pełnomocnikowi dopiero po wykonaniu zlecenia?

c) czy ważna jest umowa zawarta pomiędzy stronami dotycząca wynagrodzenia określonego tylko za postępowanie pierwszoinstancyjne bez określenia konsekwencji odmiennego rozstrzygnięcia postępowania apelacyjnego?

4. Ponadto skarżący podniósł, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, a mianowicie:

a) jednoznacznego określenia, jakiego rodzaju wynagrodzenie przysługuje pełnomocnikowi na skutek wygaśnięcia pełnomocnictwa i stosunku podstawowego, w szczególności czy pełnomocnikowi przysługuje tylko wynagrodzenie odpowiadające jego dotychczasowym czynnościom, czy też roszczenie dalej idące w postaci odszkodowania w postaci całego wynagrodzenia pomimo niewykonania zobowiązania w całości;

b) wyjaśnienia czy naprawienie szkody w świetle art. 746 § 1 k.c. zd. 2 k.c. oznacza zapłatę całego umówionego w umowie wynagrodzenia określonego jako „procent od wygranej” pomimo braku wykonania zlecenia w całości, przy wykazaniu przez pełnomocnika ważnego powodu wypowiedzenia umowy;

c) wyjaśnienia czy w wypadku uznania za ważną umowę dotyczącą postępowania tylko przed sądem I instancji i pobrania przez pełnomocnika wynagrodzenia procentowego od wygranej sprawy w wypadku pomniejszenia kwoty przez sąd apelacyjny wygranej kwoty pełnomocnik obowiązany jest do zwrotu nadwyżki.

5. Powód nie wniósł odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

6. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

7. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno,

przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08; z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12).

8. Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, i z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

9. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona

została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

10. Przede wszystkim należy zauważyć, że skarżący po części nieprecyzyjnie formułuje i nieprawidłowo uzasadnia przesłanki kasacyjne. Skarżący w pierwszym ze sformułowanych zagadnień prawnych stawia pytanie otwarte („jakie uprawnienia posiada pełnomocnik w stosunku do swego mocodawcy w zakresie żądania wynagrodzenia”), które nie spełnia wymogów przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Z kolei w pytaniu wyrażającym drugą wątpliwość interpretacyjną skarżącego w końcowej części zauważalna jest niespójność, wynikająca jak się wydaje z oczywistej omyłki redakcyjnej, czyniąca pytanie nie w pełni zrozumiałym. Ponadto skarżący prezentuje łączne uzasadnienie obu przesłanek kasacyjnych, w istocie traktując „istotne zagadnienie prawne” i „potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości” wymiennie. Tymczasem, jak wyżej wyjaśniono, są to różne przyczyny (przesłanki) kasacyjne i w ich zakresie obowiązują różne wymogi odnośnie ich konkretyzowania i uzasadniania. Nie sposób wreszcie nie zauważyć, że skarga zawiera również inne błędy formalne, jak choćby w oznaczeniu stron (jako „wnioskodawca” i „uczestnik” zamiast „powód” i „pozwany”).

11. Podniesione przez skarżącego zagadnienia prawne nie mają charakteru poważnego. Skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów wskazujących na istnienie poważnych, dotychczas nie rozwiązanych problemów w kwestiach wskazanych w sformułowanych zagadnieniach prawnych. Nie zawarł w skardze odpowiedniego wyводу prawnego zawierającego argumenty, z których wynikałaby istotność zagadnienia prawnego przedstawionego pod osąd Sądu Najwyższego. Tymczasem na gruncie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. chodzi wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21). Takiego wymogu nie spełniają zagadnienia przedstawione przez skarżącego.

12. Także wątpliwości wykładnicze zaprezentowane przez skarżącego nie spełniają kryteriów przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Skarżący nie

wyjaśnia, na czym miałyby polegać rozbieżności interpretacyjne, jakie są możliwe kierunki wykładni, nie prezentuje ich analizy i nie przedstawienia argumentów za poszczególnymi wariantami interpretacji. Skarżący ogranicza się do stawiania pytań, na które zresztą nietrudno znaleźć odpowiedź na gruncie aktualnego stanu wiedzy prawniczej i orzecznictwa. Dalsze zaś wywody skarżącego pozostają w dość luźnym związku z postawionymi pytaniami. Ponadto należy zauważyć, że kluczowa na gruncie podniesionych wątpliwości wykładniczych kwestia rozmiaru przysługującego zleceniobiorcy wynagrodzenia w przypadku wypowiedzenia pełnomocnictwa pozostaje w ścisłym związku z ustaleniami stanu faktycznego sprawy. Kognicja Sądu Najwyższego ma natomiast ograniczony charakter i nie obejmuje zarzutów związanych z ustaleniami faktycznymi oraz oceną dowodów dokonanych przez sądy *meriti* (art. 398³ § 3 k.p.c.). Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości oceny dowodów przeprowadzonej przez sąd drugiej instancji, jak również kontroli prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2011 r., III CSK 72/10).

13. Wbrew podniesionym przez skarżącego wątpliwościom, cofnięcie pełnomocnictwa nie powoduje wygaśnięcia łączącej strony umowy zlecenia od momentu jej zawarcia. W takim wypadku rozwiązanie umowy następuje ze skutkiem *ex nunc* i rodzi obowiązek rozliczenia się stron na podstawie art. 746 § 1 k.c. Wyrażona w art. 744 k.c. reguła zapłaty wynagrodzenia dopiero po wykonaniu zlecenia podlega tym samym modyfikacji. Sądy *meriti* trafnie również ustaliły, iż dopuszczalne jest ustalenie w umowie z pełnomocnikiem wynagrodzenia w postaci procentowej od wygranej, a ponadto, że umowa może zostać zawarta jedynie w sprawie reprezentowania strony w pierwszej instancji.

14. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

15. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

(G.N.-J.)

[a.]